

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5494/2021
02.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА, чији је старатељ мајка ББ, обоје из ..., чији је пуномоћник Гордана Никшић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Драгана Лечић Пајић, адвокат из ..., ради издржавања, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 289/21 од 10.06.2021. године, у седници одржаној 02.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ усваја ревизија туженог, па се **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 289/21 од 10.06.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П2 824/19 од 30.03.2021. године, у делу става првог изреке, тако што се одбија као неоснован тужбени захтев тужиоца АА, чији је старатељ мајка ББ, обоје из ..., у делу у коме је тражио да се тужени ВВ из ... обавезе да на име свог доприноса за издржавање сина АА плаћа месечно износ од још 10%, а преко износа од 20%, од пензије коју прима преко Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, почев од подношења тужбе 13.05.2019. године, сваког 01. до 05. у месецу за текући месец, па убудуће док за то буду испуњени законски услови, на текући рачун старатеља тужиоца мајке ББ који је отворен код „Banca Intesa“ бр. ..., а да доспеле износе исплати одједном.

У преосталом делу ревизија туженог се **ОДБИЈА** као неоснована.

Свака странка сноси своје трошкове ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 824/19 од 30.03.2021. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужени је обавезан да на име свог доприноса за издржавање сина АА плаћа месечно износ од 30% од пензије коју прима преко Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, почев од 13.05.2019. године као дана подношења тужбе, сваког 01. до 05. у месецу за текући месец, па убудуће док за то буду испуњени законски услови на текући рачун старатеља тужиоца - мајке ББ, отворен код „Banca Intesa“, с тим што је доспеле, а неисплаћене рате дужан да плати у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу досуђеног износа доприноса издржавању тужиоца од 30% до тражених 40% од пензије туженог коју прима преко Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, односно за 10%

почев од дана подношења тужбе, па убудуће. Ставом трећим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 289/21 од 10.06.2021. године, ставом првим изреке одбијена је жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке одбачена је као недозвољена жалба туженог изјављена против става другог изреке првостепене пресуде. Ставом трећим изреке одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је оценио да је ревизија туженог делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом туженог не указује се одређено на битне повреде због којих би се овим ванредним правним леком могла побијати правноснажна пресуда у смислу члана 407. став 1. тачка 2), 3) и 5) ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је рођен у браку ББ и туженог, који је разведен пресудом Првог општинског суда у Београду П 6348/92 од 23.04.1992. године. Тужиоцу је решењем Трећег општинског суда у Београду Р2 310/15 од 09.06.2016. године изречена мера потпуног лишења пословне способности због тога што болује од лаке менталне ретардације, епилепсије симптоматике и депресије. Решењем Градског центра за социјални рад, Одељење Нови Београд од 18.10.2016. године тужиоцу, као лицу лишеном пословне способности, постављен је старатељ – мајка ББ. Утврђено је и да је по службеној дужности вршено преиспитивање судске одлуке и решењем Трећег основног суда у Београду Р2 14/21 од 29.01.2021. године, одлучено је да решење Трећег општинског суда у Београду Р2 310/15 од 09.06.2016. године остаје на снази, с обзиром да и даље постоје разлози за лишење пословне способности тужиоца.

Тужиочева мајка остварује пензију од 20.000,00 динара и има старијег сина који живи у ... Републици, који јој 2-3 пута годишње шаље по 200-300 евра, а код њега одлази сваке треће године и остаје 6-8 недеља. Када је одсутна ангажује неког да брине о тужиоцу што износи 500,00 динара по дану. Месечни редовни трошкови за комуналије износе 15.000,00 динара и за управника зграде још 1.000,00 динара. Тужиочева мајка је 16 година живела и радила у ... Републици, али није била пријављена и тамо није остварила пензију. Има старе родитеље о којима брине и често их обилази. Нема имовину која може да јој донесе приход и нема могућности да се радно ангажује додатно због бриге о тужиоцу и родитељима који су болесни. Укупни трошкови за издржавање тужиоца на месечном нивоу износе укупно 20.000,00 динара, а односе се на исхрану, одевање, средства за хигијену и лекове.

Тужени има 73 године, остварује месечну пензију од 30.000,00 динара, живи у стану од 70 м² са супругом (која је незапослена), ћерком и унуком од супруге. Тужени од развода брака није доприносио издржавању тужиоца.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредби чланова 67. и 68. став 1. и 2, 154. став 1, 155. став 1, 160, 161, 162. и 266. став 1. Породичног закона, обавезали туженог да на име свог доприноса за издржавање тужиоца као пунолетног детета плаћа месечно износ од 30% од пензије коју остварује. У преосталом делу су захтев одбили имајући у виду године живота туженог и његове сопствене потребе.

По оцени Врховног касационог суда, основано тужени у ревизији указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Ревизијом туженог указује се да су нижестепени судови одлучујући о висини доприноса туженог за издржавање тужиоца неправилно применили материјално право из члана 160. став 3. Породичног закона, због чега је превисоко одмерен допринос туженог у издржавању пунолетног сина, овде тужиоца. Наиме, имајући у виду битне чињенице за оцену могућности туженог као дужника издржавања, у смислу одредбе члана 160. став 3. Породичног закона (ПЗ) и то: висину пензије од 30.000,00 динара, непостојање додатних прихода, расходе, као и његове године живота (у тренутку пресуђења је имао 73 године), да живи у стану од 70 м² са супругом, ћерком и унуком од супруге, да је супруга незапослена, при том ценећи и укупне месечне потребе тужиоца који је пунолетан али има здравствене проблеме (због којих му је изречена мера потпуног лишења пословне способности), а руководећи се најбољим интересом детета сагласно члану 266. ПЗ, Врховни касациони суд је оценио да је тужени у могућности да на име свог доприноса за издржавање тужиоца плаћа 20% од пензије месечно почев од дана подношења тужбе па убудуће. Преко наведеног износа од 20%, а до нижестепеним пресудама досуђеног износа од 30% од пензије, на име доприноса за издржавање тужиоца, овај суд је одбио тужбени захтев, сматрајући да је превисоко постављен, с обзиром на материјалне могућности туженог као дужника издржавања и његове сопствене потребе, при том имајући у виду да су родитељи у обезбеђењу средстава потребних за издржавање деце, дужни да обострано учествују. При чему се мајци тужиоца као старатељу, у допринос свакако рачуна и свакодневно ангажовање на нези, али тај родитељ је такође дужан да и материјално доприноси издржавању детета с обзиром на постојећу радну способност.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

По мишљењу овог суда, наведеним износом (20% од пензије месечно) егзистенција туженог, као дужника издржавања, неће бити угрожена, при чему ће издржавању тужиоца, сразмерно својим могућностима, доприносити и мајка као старатељ детета. Према одредби члана 155. става 1. Породичног закона, пунолетно дете које је неспособно за рад, а нема довољно средстава за издржавање, има право на издржавање од родитеља све док такво стање траје.

Изузетак од ових правила прописан је одредбом члана 155. став 4. наведеног закона према којој нема право на издржавање пунолетно дете ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за родитеље, односно друге крвне сроднике. Дакле, смисао наведене одредбе која се односи на издржавање пунолетног детета је да су родитељи у обавези да се старају о свом пунолетном детету које је неспособно за рад у мери у којој им, по редовном току ствари, омогућавају животне и материјалне могућности. При томе нису дужни да се одричу свог сопственог егзистенцијалног минимума. У конкретном случају, не постоје околности које би могле довести до закључка да је егзистенција туженог угрожена, нити је доказано да су наступиле неке од околности које би створиле могућност за ослобађање туженог као оца од обавезе издржавања тужиоца. Тужилац нема нити радом може да обезбеди самостална средства за сопствено издржавање, основне и неопходне животне потребе остварује у домаћинству мајке, а средства које обезбеђује његова мајка нису довољна за то без учешћа доприноса туженог као другог родитеља. Из ових разлога је Врховни касациони суд нашао да је износ од 20% од пензије адекватан потребама тужиоца како садашњим тако и у периоду од утужења до пресуђења са једне стране, а са друге стране и могућностима туженог, те наведени износ не представља очигледну неправду за туженог као родитеља и дужника издржавања. Другачије закључивање водило би ослобађању туженог родитељске обавезе и представљало би неправду према тужиоцу као пунолетном детету које је неспособно за рад. Стога су неосновани наводи ревизије да нижестепени судови нису водили рачуна о могућности давања издржавања туженог нити о очигледној неправди за родитеља у складу са ограничењима прописаним одредбом члана 167. став 2. тачка 2 и члана 155. став 4. Породичног закона.

Неосновани су и наводи ревизије да нижестепени суд није несумњиво утврдио да је тужилац потпуно пословно неспособан. Према утврђеном чињеничном стању, решењем Трећег основног суда у Београду од 29.01.2021. године, констатовано је да решење Трећег општинског суда у Београду од 09.06.2016. године (којим је тужиоцу изречена мера потпуног лишења пословне способности због тога што болује од лаке менталне ретардације, епилепсије симптоматике и депресије) остаје на снази, с обзиром да и даље постоје разлози за лишење пословне способности тужиоца. Имајући у виду наведено, тужилац као пунолетно дете туженог и даље испуњава услове за остваривање права на издржавање у смислу члана 155. став 1. Породичног закона. Према изричитој садржини ове законске одредбе принудно правне природе, то његово право постоји све док такво стање траје. Супротно наводима ревизије, другостепени суд је поводом жалбених навода, узео у обзир овакво чињенично стање и одредбе процесног и материјалног права, у оцени основаности постављеног тужбеног захтева за издржавање.

Такође, одлука о одређивању и висини досуђеног издржавања подложна је променама у погледу трајања односно престанка издржавања или смањења односно повећања досуђеног износа у смислу одредаба члана 164. и 167. Породичног закона, ако се промене околности на основу којих је донета претходна одлука.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу другом изреке.

О накнади трошкова поступка у вези са породичним односима суд одлучује по слободној оцени у свакој конкретној парници. На основу члана 207. Породичног закона, а водећи рачуна о разлозима правичности, правилно су нижестепени судови одлучили да свака странка сноси своје трошкове поступка. Применом наведеног члана Породичног закона, туженом не припадају ни трошкови ревизијског поступка, имајући у виду његов делимичан успех у ревизијском поступку.

Имајући у виду наведено, одлучено је као у ставу трећем изреке на основу члана 165. став 1. ЗПП.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**